

วิเคราะห์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในยุคนวัตกรรม 4.0
Analyze the management of people's quality of life development in the
innovation era.

ชลพร ไชยรังสี

บ.มูราตะ อีเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด

chonlaporn115588@gmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในยุคนวัตกรรม 4.0 นั้นจะต้องมองถึงเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทั้งของประชาชนในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของ รวมถึงเพื่อเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งปัจจัยสำคัญประกอบไปด้วย การพัฒนาการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาตัวบุคคลให้เกิดการพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความสามารถ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยให้เกิดความรู้สึกถึงคุณค่าความสำคัญของตนเองต่อชุมชนและสังคม การสร้างเครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน รักษาจารีตและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดคุณค่ากับตัวเองและชุมชน สร้างผู้นำทางความคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

คำสำคัญ : การบริหาร. การพัฒนาคุณภาพชีวิต. ยุคนวัตกรรม 4.0

Abstract

Management of the development of the quality of life of the people in the innovation era 4.1 must look at the social infrastructure development For the well-being of both the people and the people in today's society Using local wisdom to create value Including to change the thinking and behavior of people in the community so that the community can be self-reliant Which important factors include Development of learning is the basis of personal development to develop self-skills and abilities. Promote participation. participation in the public will help to feel the value of their own importance to the community and society. Creating a network is a connection of a group of people who will share news together. Maintain tradition and

culture to create value for yourself and the community. Create thought leaders as guidelines in practice to create new innovations

Keywords : management. quality of life development. innovation era 4.0.

บทนำ

คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชนในการพัฒนาชุมชนต้องเชื่อมั่นศักยภาพของมนุษย์ เพราะมนุษย์สามารถพัฒนาตนเอง และชุมชนจนมีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สนธยา พลศรี. 2545 : 44-45) ความปรารถนาสูงสุดของมนุษย์ คือการมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการยกระดับของตนเอง และของสังคมให้มีคุณค่าได้อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาด้านจิตใจควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติได้แท้จริง เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา บุคคลแต่ละคน แต่ละครอบครัวจึงต้องมีการพัฒนาตนเอง ในด้านการศึกษา การมีแนวคิดเจตคติที่ดี การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีอาชีพ มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำเนินชีวิต มีคุณธรรมและศีลธรรม ทุกคนในสังคมสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้ ก็เท่ากับว่า สามารถช่วยยกระดับทั้งตนเอง และสังคมให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมในอุดมคติ ปัญหาต่างๆ ในสังคมจะลดลงหมดไปได้ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ดังนั้น ประเทศต่างๆ จึงใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น จนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในสังคมมีความกินดีอยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ คุณภาพชีวิต มีความหมายถึง ความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา อนามัย เศรษฐกิจ ตามลักษณะสิ่งแวดล้อมทางชีวกายภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และวิธีการเลี้ยงดู ตามความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ แล้วคุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของคนๆ นั้น ซึ่งความเป็นจริงอาจมีข้อแตกต่างกันไประหว่างคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปรียบเทียบระหว่างคนสองคน เพราะมีลักษณะสิ่งแวดล้อมทางชีวกายภาพที่ต่างกัน เชื้อชาติต่างกัน วัฒนธรรมต่างกัน และวิธีการเลี้ยงดูต่างกัน คุณภาพชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ถ้าสิ่งแวดล้อมดีก็มีส่วนส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีได้ด้วย เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นปัจจัยสี่ซึ่งมนุษย์ทุกๆ คนมีความต้องการเป็นขั้นพื้นฐาน

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยมากขึ้นทุกวัน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การปรับตัว ทุกอย่างดำเนินการไปอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนหันไปพึ่งวัตถุ เพื่อใช้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองจนเกิดเป็นความเคยชินคิดว่าวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เหล่านี้ คือ สิ่งจำเป็นของการดำรงชีวิต โดยลืมนึกถึงศักยภาพของร่างกายและ

จิตใจของตนเอง ซึ่งมีพลังและศักยภาพมากกว่าวัตถุหลายๆ ชิ้น ความทันสมัยของโลกในยุคปัจจุบัน (ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด. 2549). หน้า 20-25) ที่เป็นเรื่องหนักใจแก่สังคมไทยทั่วไปไม่น้อยไปกว่าปัญหาด้านอื่นๆ นั่นคือ เมื่อโลกมีความเจริญด้านวัตถุมากยิ่งขึ้นเท่าใด ความเจริญด้านจิตใจของมนุษย์ในสังคมกลับมีความเสื่อมถอยลง เพราะความนิยมในวัตถุ จนเรียกได้ว่า คนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุนิยมก็ว่าได้ (พุทธทาสภิกขุ. 2542). หน้า 45 – 47) มนุษย์ดำเนินชีวิตทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการดำรงชีวิต บางคนประสบความสำเร็จ แต่บางคนไม่ประสบความสำเร็จ เพราะได้รับการศึกษาการพัฒนาอย่างไม่ถูกต้องถูกวิธี

ดังนั้นสำหรับคนไทย 4.0 นั้น ประเทศไทยจะต้องมีแผนการพัฒนาคอนอย่างเป็นระบบ และมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนเพื่อเป้าหมายเดียวกัน โดยต้องเป็นการพัฒนาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต และต้องเป็นการพัฒนาคนตั้งแต่เกิดจนตาย คนไทยต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยโดยการต่อยอดขึ้นไปเรื่อยๆ ประเทศไทยจึงจะสามารถสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน บทความนี้จะจึงมุ่งนำเสนอกระบวนการในการพัฒนาพื้นฐานการดำเนินชีวิตของประชาชน และสภาพสังคมเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแห่งนวัตกรรม 4.0 เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีประชาชนที่มีคุณภาพตลอดจนสังคมที่มีความสร้างสรรค์จนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ภายใต้วิถีชีวิตเดิมนั่นเอง

การบริหารการพัฒนา

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎี ที่ฟังเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts) (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2536 : 4)

การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การจัดการองค์กร การวางแผน การติดตาม และการควบคุม (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2542 : 1)การทำงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์กร(ประทาน คงฤทธิศึกษากร. 2539).

หน้า 176)โดยมีหลักการดังนี้ 1) ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด 2) ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน 3) ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน 4) ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์

การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ ซึ่งรวมการแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหา การรักษาสิ่งที่ดีอยู่แล้ว และการสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ขึ้นใหม่ (เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2546: 2) มีความหมายถึงความลึกไปถึงการทำให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือการนำวิชาการแปลกใหม่เข้ามาใช้ การพัฒนามิได้หมายถึงการพัฒนาวัตถุเท่านั้น แต่หมายถึงการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านจิตใจและความคิดด้วย (สมบุรณ์ สุขสำราญ. 2550 : 62)การพัฒนาทุกอย่างจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นก่อนแล้วถึงจะมีสิ่งอื่นหรือลักษณะอื่นเข้ามาผสม จึงจะเรียกการเปลี่ยนแปลงนั้นว่า การพัฒนา ลักษณะที่เพิ่มเข้ามานั้นที่สำคัญ คือ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงนั้น จะต้องเป็นไปในทางที่ดีขึ้น พื้นฐานในการพัฒนาเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดทัศนคติ บุคลิกภาพนิสัยใจคอ ความชำนาญ ทัศนคติ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆกัน การพัฒนาชุมชนจะต้องลงไปถึงตัวคน ความรู้สึกนึกคิดทัศนคติของผู้คน หรือ"ผู้รับการพัฒนาด้วย" ซึ่งถือว่า เป็นส่วนสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เพราะถ้าหาก "การพัฒนาคน" ด้วยเรื่องเหล่านี้ไม่เกิดการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ปัญหาที่มีอยู่ว่าความคิดเช่นนี้จะเกิดขึ้นจริงและกว้างขวางได้มากน้อยเพียงใด เพราะตัวอย่างการพัฒนาในแนวทางนี้มีให้เห็นมาแล้วมากมายในสังคมไทยแต่ก็มีระยะเวลาช่วงสั้นๆเท่านั้น ที่ประชาชนให้ความสนใจ จากนั้นก็ปล่อยให้เลิกละหายไปโดยที่สุด (ชอบ เข้มกลัด. 2544 : 4)

สรุปได้ว่าการบริหารการพัฒนา เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การจัดการองค์การ การวางแผน การติดตาม และการควบคุม เพื่อการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การทำให้เจริญ ซึ่งรวมการแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหา การรักษาสิ่งที่ดีอยู่แล้วและการสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ขึ้นใหม่ มีรวมไปถึงการทำให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่ โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือการนำวิชาการแปลกใหม่เข้ามาใช้ การพัฒนาไม่ได้หมายถึงการพัฒนาวัตถุเท่านั้น แต่หมายถึงการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านจิตใจและความคิดด้วย

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านความผาสุกของมนุษย์ในการดำรงชีวิตและการสร้างผลงานที่มีคุณค่า เรื่องความสุขและคุณภาพชีวิต ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ ความสุขของชีวิตได้มีการกล่าวกันมาตั้งแต่ยุค อริสโตเติล แต่ก็เป็นความหมายในเชิง “จริยธรรม” ซึ่งเป็นความหมายที่ได้รับอิทธิพล

แนวความคิดของทางตะวันตก ในการให้ความหมายในเชิงระบบของ “ความสุข” (สลิปมันท์ เกตุทัต. 2538 : 25) ชีวิตที่มีคุณภาพย่อมเป็นชีวิตที่ประสบความสมหวัง ซึ่งต้องรู้จักยับยั้งความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่พอดี สามารถใช้ความรู้ สติปัญญา ความรู้สึกนึกคิดของตนไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเบียดเบียน หรือให้โทษแก่บุคคลอื่นในขณะเดียวกัน บุคคลจะต้องมีการศึกษาสูงมีความขยันอดทนประกอบอาชีพที่สุจริต เป็นพลเมืองดี มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจมีระเบียบวินัยมีกฎเกณฑ์ทางสังคมแสวงหาความรู้เพิ่มเติมรู้จักใช้ความคิดและสติปัญญาแก้ไขพฤติกรรมของมนุษย์มีรากฐานมาจากความต้องการ ในเบื้องต้นมี 5 ระดับ เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นต้นแล้ว ก็จะมีความปรารถนาในขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ แต่ถ้าความต้องการนั้นยังไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะเกิดความเครียด นำไปสู่แรงกระตุ้นให้เกิดแรงขับเคลื่อน หาวีการ หรือแสดงพฤติกรรมให้เห็นเด่นชัดที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อลดความตึงเครียด หรือตอบสนองความพึงพอใจนั้น โดยมีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ 5 ขั้น (สุชา จันทรเฒ. 2544 : 45)ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำดื่ม ที่พักอาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อนนอนหลับ อุณหภูมิที่เหมาะสม ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เช่น ความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพมีงานที่มั่นคง ได้รับบำเหน็จบำนาญ มีหลักประกันชีวิต เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการเป็นที่รัก (Love/ Belongingness Needs) เช่น การมีครอบครัว เพื่อน คนรัก การเป็นสมาชิกหรือมีความสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม หรือชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาคมวิชาชีพ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการการยอมรับ และยกย่อง (Esteem Needs) ความต้องการในขั้นนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การได้รับความยอมรับนับถือ สถานภาพ การเป็น ที่สนใจ ศักดิ์ศรี การมีชื่อเสียง การมีอิทธิพล เป็นต้น นอกจากความต้องการขั้นพื้นฐานดังกล่าวแล้ว ในระดับของความต้องการได้รับการยอมรับและการยกย่องนี้ ยังมีระดับความต้องการในระดับสูง ขึ้นไป ได้แก่ ความเชื่อมั่นในงาน สมรรถนะ ความสำเร็จการเป็นแบบอย่าง ความเป็นอิสระ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ความต้องการความสำเร็จและการประจักษ์ในตน (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการในขั้นสูงสุดของพัฒนาการแห่งพฤติกรรมมนุษย์ โดยปกติความต้องการระดับนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีความต้องการในระดับต้น เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง ความสามารถที่จะบรรลุถึงศักยภาพที่สูงที่สุดของตนเอง Maslow อธิบายความต้องการในข้อนี้ว่า “อะไร ที่มนุษย์สามารถจะเป็นได้เขาจะต้องเป็นสิ่งนั้น” ซึ่งมนุษย์ทุกคนมีความต้องการเป็นพื้นฐานเพื่อการก้าวไปสู่ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการจัดการเพื่อที่จะให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของประชาชน ชีวิตที่มีคุณภาพย่อมเป็นชีวิตที่ประสบความสมหวัง นั่นก็คือเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยตรง ซึ่งมีความต้องการพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจนั่นก็คือการทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นนั่นเอง

การวิเคราะห์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตในยุคนวัตกรรม 4.0

การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในยุคนวัตกรรม 4.0 นั้นจะต้องมองถึงเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของประชาชนในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขอนามัยที่แข็งแรง ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง จะช่วยให้สามารถสร้างสรรค์และเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเจริญ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่า สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น รวมถึงเพื่อเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความเข้มแข็งด้วยตัวเอง ซึ่งปัจจัยสำคัญในการจัดการให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางดังกล่าว ประกอบไปด้วย

1. การพัฒนาการเรียนรู้ ในยุคของนวัตกรรมต่างๆ ที่เรียกว่ายุค 4.0 คือยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น มนุษย์จึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พัฒนาเพื่อความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การสร้างสภาพแวดล้อมและกระตุ้นความกระหายใคร่รู้ในปัญหา ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้และสนใจในสถานการณ์ปัญหา โดยใช้การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้ดึงความรู้หรือใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิม อธิบายหรือหาคำตอบกับสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญ ซึ่งจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองมีความเข้าใจและสร้าง มโนทัศน์ที่ได้จากการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การลงมือสร้างความเข้าใจและวางแผนในการเรียนรู้ ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการคิดร่วมกัน จำแนก วิเคราะห์ กำหนดประเด็น และทำความเข้าใจของสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญ และร่วมวางแผน แบ่งบทบาทหน้าที่ ใช้ทักษะการแก้ปัญหา กำหนดกรอบวิธีการและการลงมือปฏิบัติ สำรองตรวจสอบ อย่างเป็นระบบจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ สรุปผลการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็น การใช้ทักษะการสื่อสารร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเป็นระบบ การสรุปและการสร้างองค์ความรู้การตลอดจนนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงควรพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมตาม ซึ่งการเรียนรู้จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาตัวบุคคลให้เกิดการพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความสามารถที่ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เท่าทันตามยุคแห่งเทคโนโลยี 4.0

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม แนวทางการพัฒนาที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องยึดหลักความต้องการและการแก้ปัญหาของประชาชน เป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรมต่างๆ หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็นเรื่องใหม่ต้องใช้ เวลาในการกระตุ้น เร่งเร้าความสนใจ ให้ความรู้ ความเข้าใจ จนประชาชนยอมรับ ความจำเป็น และประโยชน์ในการที่จัดกิจกรรมเหล่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และทำให้ระบบการปกครองเป็นไปเพื่อสังคมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟังอีกทั้งความต้องการ หรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง ควรกระตุ้นจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ และสร้างพฤติกรรมความต้องการจากการตระหนักถึงปัญหาร่วมกัน เริ่มจากการปลูกฝังความคิด และให้ประชาชนรู้สึก เป็นเจ้าของตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดหรือวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง และในการตัดสินใจในเรื่องการพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้นเพื่อที่จะได้ความคิดที่หลากหลาย ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้สึกที่ได้รับการยอมรับ และยังเกิดความรู้สึกถึงคุณค่าความสำคัญของตนเองต่อชุมชนและสังคม ให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด โดยจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดหรือวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง เป็นการแก้ไขและพัฒนาอย่างตรงความต้องการมากที่สุด

3. การสร้างเครือข่าย เป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคน ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยโครงสร้างของคนในเครือข่ายเป็นไปด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน การที่ทุกคนมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายร่วมกัน การมีมุมมองร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง ความเป็นหนึ่งเดียวกัน และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างมุมมองหรือวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของส่วนรวมหรือเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ทั้งหมดแต่โดยรวมแล้วยังเห็นเป็นภาพเดียวกัน อย่างน้อยก็ควรเห็นไปในทิศทางเดียวกัน การสร้างเครือข่ายสามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลนอกจากตนเอง ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการเปิดประตูสู่โลกภายนอกให้กว้างขึ้นจากความคิด แนวทางในการแก้ไขและพัฒนาที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายเป็นหนึ่งเดียวกัน ถือว่าเป็นการรวมกลุ่มคนที่มีเป้าหมายเดียวกันใน

การสร้างวิธีการที่ดีที่สุดในการตอบสนองต่อความต้องการของตัวเอง ชุมชน และเครือข่ายที่กว้างกว่าในระดับสังคม

4. รักษาจารีตและวัฒนธรรม วัฒนธรรมจะเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดแนวทางความประพฤติของคนในสังคม เพราะวัฒนธรรมไทยจะประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติและความดีงามเหมาะสมกับสังคมไทย เป็นเครื่องกลมเกลียวให้คนไทยมีพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพที่ดีงามเป็นเอกลักษณ์ มีการจัดการที่รักษาวัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้คงอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องไม่ว่า จัดเป็นการผลักดันเรื่องการจัดการศึกษาภายในชุมชน และให้การส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมโครงการที่ เกี่ยวข้องการอนุรักษ์ การรื้อฟื้นวิถีชีวิตอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในชุมชนจึงทำให้ ชุมชนเกิดความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต และสามารถดำเนินการจัดการได้ด้วยชุมชนเอง การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ของไทยในปัจจุบัน ควรส่งเสริมให้คิดอย่างสร้างสรรค์โดยพัฒนามาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนไทย จะเห็นว่าประเพณีและวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมไทย สมควรที่คนไทยจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่า เพื่อให้เกิดคุณค่ากับตัวเองและชุมชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากวิถีชีวิตที่เป็นอยู่

5. สร้างผู้นำทางความคิด ในโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยข้อมูลและความรวดเร็ว เรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยส่งเสริมคุณให้เติบโตทางด้านอาชีพของคุณ คือการเป็นผู้นำทางความคิดซึ่งต้องมองประเด็นปัญหาหรือข้อสงสัยนั้นๆ และสิ่งที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด คัด และลึกกว่าผู้อื่น รวมทั้งต้องกล้าเสนอสิ่งที่ถูกต้องตามวิชาชีพ ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา มีทิศทางของการเปลี่ยนแปลง เห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ เชื่อมมั่นในความดีงามของมนุษยชาติและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงอย่างเหมาะสม ผู้นำทางความคิดที่มีประสบการณ์ต่อเนื่องยาวนานสามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งการสร้างผู้นำทางความคิดเปรียบเสมือนเป็นการสร้างการยอมรับในสังคมให้กับบุคคลที่มีความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผ่านการรับรองด้วยกระบวนการในการจัดการความรู้ที่จะแสดงให้เห็นรูปแบบของความคิด เมื่อเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นชุดความรู้เฉพาะนั้นๆแล้ว ก็จะสามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างพื้นฐานที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมต่อไป

สรุปประเด็นในการวิเคราะห์

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในยุคนวัตกรรม 4.0 นั้นจะต้องมองถึงเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทั้งของประชาชนในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่า

ของ รวมถึงเพื่อเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความเข้มแข็งด้วยตัวเอง ซึ่งปัจจัยสำคัญประกอบไปด้วย การพัฒนาการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาตัวบุคคลให้เกิดการพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความสามารถ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยให้เกิดความรู้สึถึงคุณค่าความสำคัญของตนเองต่อชุมชนและสังคม การสร้างเครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน รักษาจารีตและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดคุณค่ากับตัวเองและชุมชน สร้างผู้นำทางความคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

References

- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2546). **ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2539). **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2542). **บางแง่มุมของกามในทัศนะพุทธทาสภิกขุ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550 – 2554**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์. 2545.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2550). **การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด.
- สีปพนนท์ เกตุทัต. (2538). **การพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันท์เอม. (2544). “จิตวิทยาพัฒนาการ” **หมอชาวบ้าน**. ปีที่ 22 ฉบับที่ 267 กุมภาพันธ์
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ.
- จันทราณี สงวนนาม. (2536). **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. ม.ท.ป.
- ชอบ เข้มกลัด. (2544). “การพัฒนาชุมชน”. **วารสารสังคมศาสตร์**. วิทยาลัยครูเพชรบุรี. 1 ตุลาคม